

สถานการณ์และมาตรการเยียวยาด้านแรงงานจากผลกระทบไวรัสโควิด-19

สภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ

ประชุมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญรัฐมนตรีประจำกระทรวงแรงงาน (ดร.ดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุล ชัยรุ่งเรือง)

วันพฤหัสบดีที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2563 ณ กระทรวงแรงงาน

(ข้อเสนอแนะบางส่วนได้มีการประชุมและนำเสนอท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2563)

โดย ดร.ธนิต โสรัตน์

รองประธานสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ

สถานการณ์ของผู้ประกอบการ

ภาพรวมธุรกิจทั้งด้านการนำเข้า-ส่งออกและการค้าภายในทั้งภาคอุตสาหกรรมและบริการอยู่ในช่วงชะลอตัวต่อเนื่องมาจากกลางปีที่แล้วเมื่อได้รับผลกระทบจากไวรัสโควิด-19 ทำให้คำสั่งซื้อลดลง ผู้ส่งออกจำนวนมากถูกชะลอการส่งมอบ สถานการณ์ของเงินดีขึ้นแต่โรงงานยังอยู่ระหว่างการทยอยเปิดกิจการประมาณร้อยละ 40 เพราะแรงงานยังมีความวิตกกังวลที่จะไปทำงานขณะที่ไวรัสขยายตัวไปภูมิภาคอื่นๆ เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้แอฟริกาและอเมริกา สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ผลกระทบที่ชัดเจน เช่น การปิดพรมแดนมาเลเซียจนถึงสิ้นเดือนนี้ ขณะที่ประเทศต่างๆ 24 ประเทศห้ามผู้เดินทางที่ประทับตราวีซ่าประเทศไทยรวมถึงการเปลี่ยนเที่ยวบินเข้าประเทศ

สถานการณ์โดยทั่วไปโรงงานในเขตกทม.และปริมณฑลที่ผ่านมามีการขาดแคลนวัตถุดิบและคำสั่งซื้อที่ลดลงนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้เดิมจะมีรถเข้า-ออกปัจจุบันน้อยลง ผู้ประกอบการมีสต็อกสินค้ามากขึ้นขณะที่ชั่วโมงการทำงานไม่เต็มกะและลดลงกำลังการผลิตอุตสาหกรรมอยู่ประมาณร้อยละ 64 – 65 จากการสำรวจจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเริ่มเห็นสัญญาณการปลดคนงานโดยเฉพาะแรงงานในธุรกิจบริการตามมาด้วยแรงงานในภาคค้าส่ง-ค้าปลีกและภาคการผลิต มีการตัดการทำงานล่วงเวลาลดสวัสดิการและแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีมาทดแทนแรงงาน สถานการณ์จะรุนแรงมากขึ้นจากมาตรการล็อกดาวน์พื้นที่เสี่ยงเพื่อลดการแออัดซึ่งจะเป็นต้นเหตุของการแพร่ระบาด

ผลกระทบที่มีต่อภาคธุรกิจค่อนข้างรุนแรงโดยเฉพาะภาคท่องเที่ยวที่คาดว่าจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวจากปีที่แล้วจำนวน 39.8 ล้านคนเหลือ 24 – 28 ล้านคนหรือลดลงร้อยละ 30 – 40 ทำให้รายได้ท่องเที่ยวต่างชาติหายไปประมาณ 5.44 – 7.4 แสนล้านบาท สำหรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศจะลดลงร้อยละ 20 – 25 เมื่อรวมกันรายได้ท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศจะหายไปเกือบ 9.9 แสนล้านบาท ส่งผลกระทบต่อการทำงานของภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจากจำนวน 4 ล้านตำแหน่งอาจมีผู้ถูกเลิกจ้างประมาณ 1.0 – 1.2 ล้านตำแหน่ง ขณะที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยมีความวิตกกังวลถึงผลกระทบจากการส่งออกที่คาดว่าจะทั้งปีอาจติดลบมากกว่าปีที่แล้วรวมถึงการบริโภคภายในที่จะกระทบภาคค้าส่งและค้าปลีกตลอดจนธุรกิจบริการ เช่น ร้านอาหาร, นวดแผนโบราณ, มหรสพ และบริการต่างๆ กรณีเลวร้ายสุดอาจมีคนตกงานมากกว่า 1 ล้านคน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยมีการประเมินสถานการณ์ผลกระทบต่างๆ ทั้งจากโควิด-19 ภัยแล้ง การส่งออกคาดว่าจะกระทบระบบเศรษฐกิจประมาณ 7 แสนล้านบาทที่จะทำให้จีดีพีไตรมาสแรกของปีนี้หดตัวร้อยละ -0.5%

สามารถแบ่งผลกระทบที่มีต่อผู้ประกอบการได้ดังนี้

- **ธุรกิจที่กระทบน้อย** สัดส่วนประมาณร้อยละ 10 ส่วนใหญ่จะเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารและอุตสาหกรรมที่ไม่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ
- **ธุรกิจที่กระทบปานกลาง** สัดส่วนประมาณร้อยละ 43.7 ประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับค้าส่ง-ค้าปลีก, โลจิสติกส์ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์, การก่อสร้าง, อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าคงทน เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า, ฟอรันิเจอร์ รวมถึงอุตสาหกรรมยานยนต์ซึ่งส่วนใหญ่ลดกำลังการผลิต
- **ธุรกิจที่กระทบมาก** สัดส่วนประมาณร้อยละ 20.1 ก่อนหน้านี้จะเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับท่องเที่ยวที่ตัวเลขการเข้าพักลดลงเหลือแค่ร้อยละ 20 คาดว่าปีนี้ทั้งปีนักท่องเที่ยวอาจจะมีไม่เกิน 28 ล้านคนหรือน้อยกว่านี้ ธุรกิจที่กระทบ เช่น โรงแรม, รีสอร์ท, รถทัวร์, ไกด์, แท็กซี่, อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับของชำร่วย ล่าสุดธุรกิจที่ได้รับผลกระทบ “Lock Down” จากมติครม. 17 มี.ค. 63 ที่ลดพื้นที่เสี่ยง ซึ่งธุรกิจที่รับผลกระทบและมีปัญหาต่อการจ้างงาน เช่น สถานบันเทิง, นวดแผนโบราณ, โรงมหรสพ, ร้านอาหาร และ อาชีพบริการต่างๆ

มาตรการเยียวยาด้านแรงงานจากผลกระทบไวรัสโควิด-19

1. **มาตรการเสริมสภาพคล่องด้วยการลดเงินสมทบประกันสังคม** ทั้งของนายจ้างและลูกจ้างจากร้อยละ 5 เหลือร้อยละ 0.5 เป็นเวลา 6 เดือน ซึ่งจะทำให้ลูกจ้างที่ประสบภาวะที่การทำงานอาจไม่เต็มชั่วโมงหรือไม่มีโอที จะได้มีเงินมาใช้จ่ายใช้สอยเพื่อพยุงบริโภคของประเทศ ขณะที่นายจ้างจะได้ลดค่าใช้จ่ายในสถานะที่ตัวเลขการขายลดลง มติครม.เดิมลดหย่อนสมทบร้อยละ 4 หากใช้ค่าจ้างขั้นต่ำเป็นฐานเป็นเม็ดเงิน 3.25 บาทต่อวันหรือเดือนละ 97.50 บาท หากเหลือร้อยละ 0.5 จะทำให้เม็ดเงินเป็น 14.63 บาทต่อวันหรือ 439 - 500 บาทต่อเดือน (งบประมาณหากรวมทั้งนายจ้างและลูกจ้างประมาณ 6 หมื่นล้านบาท)

ผลการหารือ : ผู้แทนนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างมีความเห็นตรงกันว่าในสถานะเช่นนี้จำเป็นต้องเอาเงินประกันสังคมเข้ามาช่วยเหลือเพื่อให้สถานประกอบการคงการจ้างงาน ทางเลขาธิการสำนักงานประกันสังคม รับจะไปพิจารณา

2. **มาตรการสภาพคล่องให้กับนายจ้างเพื่อให้ชะลอการเลิกจ้าง** ตามที่ครม.วันที่ 10 มี.ค. 63 เคยมีมติสินเชื่อจ้างงาน SME วงเงิน 30,000 ล้านบาทโดยใช้เงินประกันสังคมให้แบ่งครึ่งของรัฐนำไปปล่อยดอกเบี้ยอัตราต่ำร้อยละ 4 แต่ยังคงเงื่อนไขบางประการ เช่น จำนวนลูกจ้างกำหนดว่าจำนวนลูกจ้างจะไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ธันวาคม 2562 ซึ่งข้อเท็จจริงในช่วงที่ผ่านมาโรงงานต่างๆ มีการทยอยเอาลูกจ้างออกไปเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงและผลกระทบจากไวรัสโควิด 19

นอกจากนี้ครม.ยังมีมติให้ธนาคารออมสินปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำร้อยละ 2 วงเงิน 150,000 ล้านบาท รัฐบาลชดเชย 7,500 ล้านบาทเพื่อนำมาปล่อยกู้สถาบันการเงินให้ปล่อยกู้ให้กับสถานประกอบการไม่เกิน 20 ล้านบาทต่อรายระยะเวลา 2 ปี แต่ข้อเท็จจริงจนถึงวันนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังยังไม่มีมาตรการใดๆ ออกมาทำให้ธนาคารพาณิชย์ยังไม่สามารถปล่อยวงเงินสินเชื่อ

ผลการหารือ : ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน (ม.ร.ว.มงคล โสณกุล) รับที่จะไปดำเนินการหารือกับผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

3. **มาตรการผ่อนปรนชำระหนี้** กรม. ได้มีมติให้สถาบันการเงินของรัฐมีการลดดอกเบี้ย ขยายเวลาชำระหนี้ปรับโครงสร้างหนี้หรือ “Refinance” เพื่อไม่ให้เป็น NPL ซึ่งจะเป็นการประคับประคองให้ธุรกิจที่มีปัญหาสามารถดำเนินธุรกิจต่อไป หากต้องเลิกกิจการก็จะมีผลกระทบต่อแรงงานเป็นจำนวนมาก

ผลการหารือ : ที่ประชุมรับทราบและจะนำไปปรึกษาหารือ

4. **ขอความชัดเจนเกี่ยวกับการบังคับตามกฎหมายแรงงาน สำหรับกรณีดังต่อไปนี้**

- **มาตรการเกี่ยวกับการกักตัวแรงงานเสี่ยง 14 วัน** กรณีที่สถานประกอบการพบการติดเชื้ออาจต้องให้ลูกจ้างกักบริเวณตัวเองอยู่ที่บ้านนายจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างหรือไม่

ผลการหารือ : หากให้ทำงานที่บ้านถือเป็นการทำงานปกติต้องจ่ายค่าจ้างแต่หากเป็นการกักกันโรคโดยไม่ต้องทำงานถือว่าเข้าลักษณะ “No Work No Pay” ทางกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคมรับไปพิจารณาว่าจะสามารถชดเชยเงินประกันสังคมร้อยละ 50 ของค่าจ้างระยะเวลาไม่เกิน 180 วันได้หรือไม่

- **สถานประกอบการที่ต้องปิดกิจการชั่วคราวตามมติกรม. 17 มี.ค. 63** เป็นการลือคดาวน์พื้นที่เสี่ยงที่มีความเพื่อลดการแออัด เช่น สถานบันเทิง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องวางแผนโบราณ ธุรกิจบริการต่างๆ โรงมหรสพมวย และธุรกิจที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม เช่น ร้านอาหาร ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับแท็กซี่และอื่นๆ ช่วงระยะเวลาที่ปิดกิจการจะต้องจ่ายค่าจ้างหรือไม่เพราะเป็นการปิดตามคำสั่งของรัฐบาล

ผลการหารือ : ประเด็นนี้ถือเป็นเหตุสุดวิสัยตามกฎหมายแรงงานไม่ต้องจ่ายค่าจ้างแต่กฎหมายแรงงานไม่ได้ครอบคลุมถึงการระบาดของเชื้อโรค กระทรวงแรงงานรับไปพิจารณาว่าจะให้การช่วยเหลือได้อย่างไร เช่น ชดเชยเงินประกันสังคมร้อยละ 50 ของค่าจ้างระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน ส่วนที่จะให้นายจ้างไปใช้มาตรา 75 โดยต้องจ่ายค่าจ้างร้อยละ 75 กรณีนี้ไม่ได้เกิดจากความผิดของนายจ้างแต่เป็นการสั่งปิดลือคดาวน์พื้นที่ของรัฐบาลนายจ้างไม่มีรายได้ไม่สามารถจ่ายค่าจ้างได้

- **แรงงานที่ทำงานอยู่กับบ้านในลักษณะ “Work At Home”** ซึ่งเวลาทำงานไม่แน่นอนจะมีมาตรการอย่างไรเพราะกฎหมายแรงงานไม่ได้มีการระบุไว้ เช่น ชั่วโมงทำงาน, ค่าล่วงเวลา, การทำงานในวันหยุด

ผลการหารือ : กฎหมายที่มีอยู่ไม่ได้ครอบคลุมอาจต้องไปปรึกษาคณะกรรมการกฤษฎีกาในแง่ของการเพิ่มเติมกฎหมาย ในเบื้องต้นให้นายจ้างและลูกจ้างมีข้อตกลงที่ชัดเจนเกี่ยวกับเงื่อนไขการทำงาน

- **ธุรกิจท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบแรงงานที่ต้องออกจากงาน** จะถือเป็นการเลิกจ้างหรือไม่เพราะเป็นการสุดวิสัยไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยได้หรือไม่ หากใช้มาตรา 75 ผู้ประกอบการไม่สามารถจ่ายค่าจ้างร้อยละ 75 ซึ่งไม่ทราบว่าธุรกิจท่องเที่ยวจะฟื้นตัวเมื่อใด

ผลการหารือ : ในขณะนี้ยังไม่มีตัวเลขแรงงานที่ได้รับผลกระทบที่ชัดเจนว่ามีจำนวนเท่าใด แต่ผู้ประกอบการโรงแรมที่มาให้ข้อมูลชี้แจงว่าผู้เข้าพักเหลือร้อยละ 10 หากระยะสั้นผู้ประกอบการจะรักษาคนไว้แต่หากยาวออกไปจำเป็นที่จะต้องเลิกจ้าง ทางกระทรวงแรงงานรับที่จะไปปรึกษาหารือว่าจะสามารถใช้เงินกองทุนการว่างงานหรือชดเชยเงินประกันสังคมร้อยละ 50 ของค่าจ้างระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน

5. **มาตรการห้ามแรงงานต่างด้าวเดินทางกลับประเทศ** ตามที่รัฐบาลมีการเลื่อนวันหยุดสงกรานต์ออกไปควรมีมาตรการไม่ให้แรงงานต่างด้าวเดินทางกลับไปสู่ภูมิลำเนาเพราะอาจมีความเสี่ยงด้านการติดไวรัสกลับมาสู่ประเทศไทย ถึงแม้ประเทศต้นทางอาจมีนโยบายไม่ขอให้แรงงานเขากลับบ้าน เช่น เมียนมา มีการเก็บค่า Re-Entry จำนวน 1,000 บาท ซึ่งไม่ได้จูงใจให้แรงงานยังคงกลับบ้านจำเป็นที่จะต้องมีการเด็ดขาดไม่ให้กลับหรือกลับแล้วไม่ให้เข้าประเทศเป็นเวลาที่เดือน เป็นต้น
ผลการหารือ : ขณะนี้มาตรการที่มีกรณีกลับไปประเทศภูมิลำเนาแล้วกลับเข้ามาอีกเป็นแค่การกักตัว 14 วัน ควรมีมาตรการยกเลิกวีซ่าการทำงานเพื่อไม่ให้แรงงานต่างด้าวออกจากประเทศในช่วงที่เชื้อไวรัสกำลังระบาด (กรณีนี้ประเทศต้นทางก็ไม่ประสงค์จะรับคนของเขากลับประเทศเช่นกัน)
6. **มาตรการผ่อนปรนการฝึกอบรมเพื่อยกระดับฝีมือแรงงาน** ซึ่งนายจ้างจะต้องมีการอบรมลูกจ้างตามระยะเวลาที่กำหนดมิฉะนั้นจะต้องเสียค่าปรับนำส่งให้แก่กองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานคำนวณต่อคนเป็นเงิน 1,191.60 บาท (คำนวณจากค่าแรงขั้นต่ำ 331 บาท) ซึ่งพรบ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานกำหนดให้นายจ้างต้องจัดฝึกอบรมตามสัดส่วนร้อยละ 50 ของจำนวนลูกจ้างเฉลี่ยในรอบปี แต่เนื่องจากปัจจุบันห้ามมีการสัมมนาเกิน 50 คนอาจทำให้ไม่สามารถทำการอบรมได้จึงขอผ่อนผันเป็นระยะเวลา 6 เดือนโดยไม่ต้องมีการอบรมและไม่ต้องเสียค่าปรับ
ผลการหารือ : ที่ประชุมเห็นพ้องกันในประเด็นนี้ซึ่งกรมพัฒนาฝีมือแรงงานรับที่จะไปพิจารณาโดยคาดว่าจะไม่มีปัญหา
7. **มาตรการช่วยเหลือลดภาระผู้ประกอบการที่เป็นเอสเอ็มอี** ด้วยการหักค่าใช้จ่ายภาษีนิติบุคคล 3 เท่าของอัตราค่าจ้างของผู้มีเงินได้แต่ไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน
8. **กระทรวงแรงงานควรมีการตั้ง “วอร์รูม” ติดตามผลกระทบโควิด-19** ที่มีต่อภาคแรงงานเพื่อที่จะประเมินผลกระทบต่างๆ เช่น ผลกระทบจากมาตรการของรัฐและผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ด้านการท่องเที่ยวที่คาดว่าปีนี้อาจหายไปมากกว่าร้อยละ 40 – 50 การปิดสถานบริการทั้งโรงแรม สถานบันเทิง นวดแผนโบราณ ผับบาร์ต่างๆ ในด้านอุตสาหกรรมผลกระทบจากการส่งออกและนำเข้าวัตถุดิบเดิมมีเฉพาะประเทศจีนแต่ปัจจุบันขยายไปประเทศอาเซียนและประเทศต่างๆ โดยเฉพาะยุโรปและสหรัฐอเมริกา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะต้องนำมาประเมินผลกระทบต่อการจ้างงานทั้งแรงงานในระบบและแรงงานใหม่
ผลการหารือ : ทางผู้ช่วยรัฐมนตรีเห็นชอบที่จะให้มีการจัดตั้งคณะทำงานติดตามแก้ปัญหาและเยียวยาติดตามผลกระทบโควิด-19 ที่มีต่อภาคแรงงานโดยจะมีการบูรณาการนำประเด็นต่างๆ เช่น มาตรการเสริมสภาพคล่อง, มาตรการลดเงินสมทบประกันสังคมและข้อเสนออื่นๆ มาไว้ในคณะกรรมการชุดนี้

สามารถคลิกที่นี่ เพื่ออ่านบทความรับมือโควิด-19 ต้องยาแรง...เจ็บทีเดียว เอาอยู่ (โพสต์ทูเดย์ออนไลน์วันจันทร์ที่ 23 มี.ค.63) อีกทั้งสแกนได้จาก QR-CODE และสามารถดูตัวอย่างมาตรการป้องกันโควิด-19 ในสถานประกอบการของเครือบริษัทวี-เซิร์ฟ กรุ๊ป ได้ที่ www.v-servelogistics.com คลิกเข้าไปที่แอปพลิเคชัน

V-Serve Covid-19 Protection